

การติดตามประเมินผล

การสวมหมวกนิรภัยในพื้นที่กระทรวงสาธารณสุขตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง กำหนดให้พื้นที่ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

เป็นเขตสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ : ศึกษากรณีโรงพยาบาลศูนย์

และโรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

จัดทำโดย

กลุ่มป้องกันการบาดเจ็บ สภากาชาดไทย
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
และสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรียบเรียงโดย

นางสาวกัญญาชญ์ จงสุขไกล
นางสาวอภิญญา คุณภาพธรรม

ภาพโดย

นายบรรณฤทธิ์ ตุงเทกิจ

ออกแบบปกและรูปเล่ม

นางสาวอังคณา ชิมเดช

พิมพ์ครั้งที่ 1

ตุลาคม 2555 จำนวน 100 เล่ม

คำนำ

เอกสารฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการการติดตามประเมินผลการสวมหมวกนิรภัยในพื้นที่กระทรวงสาธารณสุขตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดให้พื้นที่ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นเขตสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์: ศึกษากรณีโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สาระลึกำค้ำญที่นำเสนอบรรณด้วย ผลการติดตามประเมินผลการสวมหมวกนิรภัยในพื้นที่โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข การรับรู้นโยบายการสวมหมวกนิรภัยของเจ้าหน้าที่และประชาชนที่มารับบริการ รวมทั้งแนวปฏิบัติที่ดีขององค์กรในการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ โดยพื้นที่เป้าหมายคือโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๑4 แห่งทั่วประเทศ จำแนกเป็นโรงพยาบาลศูนย์จำนวน 25 แห่ง และโรงพยาบาลทั่วไปจำนวน ๘๑ แห่ง

อนึ่งการดำเนินการติดตามประเมินผลครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของหลายฝ่าย ได้แก่ สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปทั้ง ๑4 แห่งทั่วประเทศ รวมทั้งประชาชนผู้มารับบริการ เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารโรงพยาบาลที่อนุญาตให้คณะวิจัยได้เข้าศึกษาข้อมูลจนสามารถดำเนินการศึกษาวิจัยได้เสร็จสิ้น

กลุ่มป้องกันการบาดเจ็บ สำนักโรคไม่ติดต่อ

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

และ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กันยายน 2555

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	1
ส่วนที่ 1 บทนำ	6
ส่วนที่ 2 ผลการประเมินการสวมหมวกนิรภัยในพื้นที่โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข	10
ส่วนที่ 3 ผลการประเมินการรับรู้นโยบายการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์	20
ส่วนที่ 4 แนวทางปฏิบัติที่ดีขององค์กรในการรณรงค์ส่งเสริม การสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์	30
ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และมาตรการ/ การดำเนินงานตามนโยบายทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ โรงพยาบาล	37

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการติดตามประเมินผลการสวมหมวกนิรภัยในพื้นที่กระทรวงสาธารณสุข ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดให้พื้นที่ของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงสาธารณสุขเป็นเขตสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์: ศึกษากรณีโรงพยาบาล ศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินผลการสวมหมวกนิรภัยในพื้นที่โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ใน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 2) ประเมินการรับรู้นโยบายการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ ของเจ้าหน้าที่และประชาชนที่มารับบริการในพื้นที่โรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และ 3) ทราบแนวปฏิบัติที่ดีในการ รณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ ของโรงพยาบาลศูนย์และ/ หรือโรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

โครงการนี้ดำเนินการในพื้นที่โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปใน สังกัดกระทรวงสาธารณสุขรวม 94 แห่ง ประกอบด้วย โรงพยาบาลศูนย์จำนวน 25 แห่ง และโรงพยาบาลทั่วไปจำนวน 69 แห่ง โดยเลือกเขตของประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วย 1) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล รวม 1,880 ตัวอย่าง 2) ประชาชนที่มารับ บริการในโรงพยาบาล รวม 1,880 ตัวอย่าง และ 3) ผู้บริหารองค์กร หัวหน้าส่วนงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในโรงพยาบาล 3 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลจังหวัดตรัง โรงพยาบาลเมืองยะรังเขตรา และโรงพยาบาลนครนายก

จากการติดตามประเมินผลมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ สรุปได้ดังนี้

ลักษณะทางประชากรของผู้ให้ข้อมูลและพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์

ลักษณะทางประชากร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ไปรษณีย์เจ้าหน้าที่และประชาชนผู้มารับ บริการในโรงพยาบาล ประมาณครึ่งหนึ่งเป็นหญิงและอีกครึ่งหนึ่งเป็นชาย สำหรับกลุ่ม เจ้าหน้าที่ มีอายุเฉลี่ย 36.27 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มประชาชน

มีอายุเฉลี่ย 36.62 ปี โดย 1 ใน 4 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและปริญญาตรีในสัดส่วนใกล้เคียงกัน

พฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ เจ้าหน้าที่และประชาชน มากกว่าครึ่งหนึ่งใช้รถจักรยานยนต์ในลักษณะการเป็นผู้ขับขี่ โดยเกือบร้อยละ 70 ของแต่ละกลุ่มเป็นผู้ใช้รถจักรยานยนต์ทุกวัน ด้านการสวมใส่หมวกนิรภัย เจ้าหน้าที่ระบุว่าการสวมใส่หมวกนิรภัยในสัดส่วนที่สูงกว่าประชาชน คือ ประมาณร้อยละ 80 และร้อยละ 70 ตามลำดับ

ในกลุ่มเจ้าหน้าที่และประชาชนที่สวมหมวกนิรภัยนั้น ส่วนใหญ่คาดสายรัดคาง สำหรับพฤติกรรมการในวันทำการสัมภาษณ์ กลุ่มเจ้าหน้าที่และประชาชนส่วนใหญ่ต่างระบุว่า ได้สวมหมวกนิรภัย และเกือบทั้งหมดคาดสายรัดคางอย่างถูกต้อง

๔ ผลการประเมินการสวมหมวกนิรภัยในพื้นที่โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ผลการแจกจ่ายพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย ทั้งเจ้าหน้าที่และผู้เข้ารับบริการ จำนวน 109,537 ราย พบว่าในภาพรวมแล้วผู้ใช้รถจักรยานยนต์ทั้งที่เป็นผู้ขับขี่และผู้โดยสาร ประมาณร้อยละ 70 เป็นผู้สวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้องโดยคาดสายรัดคาง ร้อยละ 3.1 ของผู้ขับขี่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และในจำนวนนี้มากกว่าครึ่งหนึ่งไม่สวมหมวกนิรภัยหรือสวมอย่างไม่ถูกต้อง

ด้านพฤติกรรมการของผู้โดยสารพบว่า ร้อยละ 45 ของผู้โดยสารรถจักรยานยนต์มักจะไม่สวมหมวกนิรภัย และในกรณีที่มีการโดยสารมากกว่า 2 คนขึ้นไป ร้อยละ 80 ของผู้โดยสารลำดับที่ 3 และ 4 มักจะไม่สวมหมวกนิรภัยด้วยเช่นกัน

ส่วนการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยในวันทำการและวันหยุดพบว่า ผู้ใช้รถจักรยานยนต์มีพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้องในวันหยุดสูงกว่าวันทำการ คิดเป็นร้อยละ 74.4 และ 70.4 ตามลำดับ

ด้านผลการปฏิบัติการสวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้องพบว่า เกือบร้อยละ 70 ของทั้งหมด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป โดยสัดส่วนของโรงพยาบาลที่มีการปฏิบัติการสวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้อง ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป จำนวน 21 แห่ง

๔ ผลการประเมินการรับรู้นโยบายการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์

การรับรู้/เห็นป้ายรถแรงค์ เจ้าหน้าที่และประชาชนมากกว่าร้อยละ 95 ระบุว่า เคยสังเกตเห็นป้ายสัญลักษณ์สวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ตามสถานที่ต่างๆ โดยแหล่งหรือสถานที่ที่พบเห็นมากที่สุด ได้แก่ โรงพยาบาลทั่วไป/สถานพยาบาลทั่วไป หอพยาบาล/สถานที่ราชการ และตามริมถนน ริมทาง ลีแยก มีเพียงส่วนน้อยที่ระบุว่า เห็นป้ายสัญลักษณ์บริเวณหน้าสถานศึกษา และหอพยาบาล/สถานที่ราชการ อีกด้วย

การประเมินการรับรู้ในสาระของนโยบาย การสวมหมวกนิรภัยที่สำคัญพบว่า ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่วนใหญ่อธิบายว่า ปี 2554 เป็นปีแห่งการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ประชาชนเพียงครึ่งหนึ่งที่ทำงานที่รับทราบ เช่นเดียวกับข้อคำถามที่ว่า พื้นที่โรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข ถูกประกาศเป็นพื้นที่สวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ เจ้าหน้าที่กว่าร้อยละ 90 รับทราบแต่ประชาชนรับทราบเพียง 2 ใน 3 เท่านั้น ด้านข้อมูลกฎหมายที่ระบุว่า การไม่สวมหมวกนิรภัยเป็นเรื่องผิดกฎหมายนั้น ทั้งเจ้าหน้าที่และประชาชนส่วนใหญ่รับทราบเป็นอย่างดี ส่วนนโยบายที่กล่าวว่า ปี 2554-2563 เป็นทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนนนั้น ประชาชนมากกว่าครึ่งหนึ่งยังไม่รับทราบนโยบายนี้ ในขณะที่เจ้าหน้าที่เกือบครึ่งหนึ่งก็ไม่รับทราบนโยบายข้อนี้ด้วยเช่นกัน

สำหรับมาตรการที่กำหนดว่า ผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการลงโทษเจ้าหน้าที่ ถ้าไม่สวมหมวกนิรภัย ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานพบว่า ร้อยละ 36.46 ไม่รับทราบหรือยังลังเลไม่แน่ใจว่ามีมาตรการดังกล่าว

ระดับการปฏิบัติตามนโยบายสวมหมวกนิรภัยของเจ้าหน้าที่ และระดับการรณรงค์ของหน่วยงาน

เจ้าหน้าที่เกือบครึ่งหนึ่งประเมินตนเองและเพื่อนร่วมงานว่า สันนิษฐานการสวมหมวกนิรภัยในระดับมาก และ 1 ใน 4 ประเมินในระดับมากที่สุด ด้านการรณรงค์ภายในหน่วยงานตนเองนั้น เกือบครึ่งหนึ่งประเมินว่า หน่วยงานมีการรณรงค์ระดับมาก

โรงพยาบาลใช้ช่องทางในการรณรงค์การสวมหมวกนิรภัยอย่างหลากหลาย โดยวิธีการที่เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ระบุ คือ ป้ายรถแรงค์ และ 2 ใน 3 ระบุถึงการใช้

เสียงตามสายของโรงพยาบาล เมื่อพิจารณาถึงการรับทราบของประชาชนรวมถึง การรับทราบจากป้ายรณรงค์มากที่สุด และเกือบครึ่งหนึ่งรับทราบจากเสียงตามสายของโรงพยาบาล

๔ ข้อเสนอแนะ

ด้านการใช้สื่อรณรงค์ เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลและประชาชนผู้มารับบริการ มีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นเกี่ยวกับวิธีการเลือกใช้สื่อในการรณรงค์การสวมหมวกนิรภัยที่เหมาะสม โดยส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าสื่อโทรทัศน์และป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ เป็นสื่อที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการรณรงค์ นอกจากนี้ 1 ใน 3 ของทั้งสองกลุ่ม มีความเห็นว่า ป้ายโฆษณาติดรถโดยสารสาธารณะ ป้ายโฆษณาแบบสลัภาพ และวิทยุกระจายเสียงก็เป็นสื่อที่ควรเลือกใช้อีกด้วย

ด้านการดำเนินการภายในโรงพยาบาล

- การดำเนินการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกิดความตระหนัก
- การสร้างความตระหนักให้กับผู้ปกครองในเรื่องของหมวกนิรภัยเด็ก เพื่อให้เด็กที่โดยสารรถจักรยานยนต์มีความปลอดภัยมากขึ้น
- การมีมาตรการลงโทษเจ้าหน้าที่ที่ไม่ปฏิบัติตามนโยบาย และการให้รางวัลกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติตามได้ถูกต้อง ทั้งนี้อาจจัดทำในรูปแบบของการ “มีองตัวภาพ” โดยการถ่ายภาพเจ้าหน้าที่ที่ไม่ปฏิบัติตามไปติดที่บอร์ดของส่วนงานต่างๆ เป็นต้น ในขณะที่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติตามได้ดีแล้วก็ควรมีการให้รางวัลเพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ และเป็นแรงจูงใจให้ผู้ที่ยังไม่ปฏิบัติตามได้ปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง

ด้านการดำเนินการภายนอกโรงพยาบาล

- โรงพยาบาลควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านช่องทางของสถานีวิทยุ ทั้งนี้เนื้อหาสาระที่สื่อสารไปยังประชาชนนั้นควรเป็นเรื่องของผลกระทบและความรุนแรงของการบาดเจ็บหรือจากไม่สวมใส่หมวกนิรภัย/การบอกล่าประสพการณ์ เป็นต้น

- โรงพยาบาลควรมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่ เพื่อดำเนินงานกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมด้านพฤติกรรมการขับขี่ที่ปลอดภัย และพฤติกรรมการสุขภาพของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งเด็กเยาวชนในสถานศึกษา และประชาชนทั่วไปให้มากขึ้น
- การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด การปรับปรับตักอย่างเข้มแข็งของเจ้าหน้าที่ตำรวจทำให้ประชาชนให้ความสำคัญกับการสวมใส่หมวกนิรภัยเพิ่มมากขึ้น

ส่วนที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ตามที่ คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบ ในการกำหนดให้ “ปี 2554–2563 เป็นทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน” และประกาศให้ปี **2554 เป็นปีแห่งการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์** ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานภาคราชการ องค์กรมหาชน รัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีมาตรการเพื่อรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย โดยกำหนดดังนี้ 1) ให้หน่วยงานภาครัฐทุกแห่ง กำหนดให้บริเวณสถานที่ราชการเป็นพื้นที่สวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ ในการขับขี่รถจักรยานยนต์ 2) ให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรมหาชน รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ถือปฏิบัติติดตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 ซึ่งกำหนดมาตรการปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบายความปลอดภัยทางถนนของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้แล้ว โดยให้ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรมหาชน รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แจ้งกำกับให้ข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัดปฏิบัติตามเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบายความปลอดภัยทางถนน เรื่องการขับขี่รถจักรยานยนต์ต้องสวมหมวกนิรภัยทุกครั้ง หากไม่ปฏิบัติตามถือว่าฝ่าฝืนกฎหมาย และให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาตักเตือนการลงโทษทางวินัยต่อไป

ทั้งนี้ **ในส่วนของกระทรวงสาธารณสุข** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ได้ออกประกาศกระทรวง กำหนดให้พื้นที่ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นเขตสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ และให้หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่งทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค มีมาตรการส่งเสริมให้พื้นที่หน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นเขตสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ เพื่อความปลอดภัยของบุคลากรและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมาย และเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผ่านทางบุคลากรทางด้านสาธารณสุข

จัดระบบการรณรงค์ให้ความรู้แก่ผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย จากอุบัติเหตุ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงภัยจากอุบัติเหตุ บุคลากรสาธารณสุขทุกคน ทุกหน่วย จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการมีพฤติกรรมที่ปลอดภัย

สำนักงานโรคไม่ติดต่อ ร่วมกับสำนักงานบริหารกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานเครือข่ายลดอุบัติเหตุ ได้จัดกิจกรรมรณรงค์การสวมหมวกนิรภัยในพื้นที่กระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2553 โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธาน เมื่อประชาชนสัมผัสพจนานุกรมสวมหมวกนิรภัยในพื้นที่กระทรวงสาธารณสุข นพ.ทพ.สุริ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้เน้นย้ำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และได้ทำหนังสือแจ้งเวียนไปยังหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง ให้ถือดำเนินการตามประกาศกระทรวงฯ สำนักงานโรคไม่ติดต่อจึงเห็นควรมีการประเมินผลการดำเนินงานตามประกาศกระทรวงฯ ดังกล่าวในพื้นที่โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินผลการสวมหมวกนิรภัย การรับรู้นโยบายการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ ของเจ้าหน้าที่และประชาชนที่มารับบริการในพื้นที่โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และเพื่อทราบแนวปฏิบัติที่ดีในการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ของโรงพยาบาลศูนย์และ/หรือโรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่ เน้นหา และประชากรดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตพื้นที่ ได้แก่ โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประเภทโรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 25 แห่ง และโรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 69 แห่ง รวม 94 แห่งทั่วประเทศ

2. ขอบเขตเนื้อหา ครอบคลุมประเด็นการรับรู้นโยบาย พฤติกรรมการปฏิบัติ ตามนโยบาย และปัจจัยเชิงอ่อนไหวส่งผลต่อการปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งแนวปฏิบัติที่ดีขององค์กรในการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 3 แห่ง

3. ขอบเขตประชากร ประกอบด้วย 1) เจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวง สาธารณสุขทั้งโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป รวม 94 แห่ง แห่งละ 20 ตัวอย่าง รวม 1,880 ตัวอย่างทั่วประเทศ 2) ประชาชนที่มารับบริการในสังกัด กระทรวงสาธารณสุขทั้งโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป รวม 94 แห่ง แห่งละ 20 ตัวอย่าง รวม 1,880 ตัวอย่างทั่วประเทศ และ 3) ผู้บริหารองค์กร หัวหน้า ส่วนงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในองค์กรที่มีแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 แห่ง

1.4 ขั้ตอนการดำเนินงาน

การดำเนินการติดตามและประเมินผลในครั้งนี้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การสังเกตและแจกจ่ายพฤติกรรมกรรมการสวมหมวกนิรภัยในพื้นที่กระทรวง สาธารณสุข โดยจำแนกลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ ขับขี่รถจักรยานยนต์โดยล้าหลัง กลุ่มที่ขี่รถจักรยานยนต์ที่สีผู้โดยสาร โดยสังเกตและ แจกจ่ายพฤติกรรมของผู้โดยสารทุกคน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 การจำแนกพฤติกรรมกรรมการสวมหมวกนิรภัยของผู้ขับและผู้โดยสาร

กลุ่ม	อายุ	พฤติกรรมกรรมการสวมหมวก	ลักษณะการสวมหมวก
ผู้ขับขี่	1. ประชาชนทั่วไป	1) สวมหมวกนิรภัย	1.1) สวมถูกต้อง
	2. เด็กๆ อายุต่ำกว่า 15 ปี	2) ไม่สวมหมวกนิรภัย	1.2) สวมไม่ถูกต้อง
ผู้โดยสาร	1. ประชาชนทั่วไป	1) สวมหมวกนิรภัย	1.1) สวมถูกต้อง
	2. เด็กๆ อายุต่ำกว่า 15 ปี	2) ไม่สวมหมวกนิรภัย	1.2) สวมไม่ถูกต้อง

ทั้งนี้ การสังเกตพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย ดำเนินการในห่วงสัปดาห์ที่ 2 และ 3 ของเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555 จำนวน 2 วัน โดยสังเกตและแจกจ่าย พฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยในวันทำการ 1 วัน และวันหยุดสุดสัปดาห์ 1 วัน แบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา เช้า (07.30-9.30 %) กลางวัน (11.30-13.30 %) และเย็น (16.30-18.30 %)

2. การประเมินการรับรู้นโยบายและพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของ เจ้าหน้าที่และผู้มารับบริการ ด้วยแบบสอบถามชนิดผสมผสานคำถามปลายปิดและ ปลายเปิด ในห้วงเวลาเดียวกันกับการสังเกตและแจกจ่ายพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย

3. การถอดบทเรียนแนวปฏิบัติที่ดีขององค์กรในการรณรงค์ส่งเสริมการสวม หมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ โดยคัดเลือกแบบเจาะจงจากองค์กรที่เจ้าหน้าที่ และผู้มา รับบริการ มีการรับรู้นโยบายและมีพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยสูงที่สุด และ/หรือมี แนวปฏิบัติที่ดีในการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัยภายใต้องค์กร จำนวน 3 แห่ง

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

ใช้วิธีการประมวลผลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ ใช้การวิเคราะห์ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่การหาจำนวนและความถี่เป็นร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard of deviation: SD) เพื่อประเมินหาคะแนนเฉลี่ย ระดับความคิดเห็น และการประเมินระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการสวมหมวกนิรภัยของ เจ้าหน้าที่และประชาชน โดยใช้การแปลผลแบบอิงเกณฑ์ แบบมาตราวัด 5 ระดับ ดังนี้

ตารางที่ 2 เกณฑ์การแปลผลระดับความคิดเห็น/ระดับการปฏิบัติ

คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	การแปลผล
4.50-5.00	80.01-100.00	มีความคิดเห็น และการปฏิบัติในระดับดีมากที่สุด
3.50-4.49	60.01-80.00	ความคิดเห็น และการปฏิบัติในระดับมาก
2.50-3.49	40.01-60.00	ความคิดเห็น และการปฏิบัติในระดับปานกลาง
1.50-2.49	20.01-40.00	ความคิดเห็น และการปฏิบัติในระดับน้อย
1.00-1.49	0.00-20.00	ความคิดเห็น และการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินการสวมหมวกนิรภัยในจังหวัด โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ผลการแจงนับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยในจังหวัดที่เข้ามาในจังหวัดศึกษาจำนวน 109,537 ราย พบว่าในภาพรวมแล้วผู้ใช้รถจักรยานยนต์ทั้งที่เป็นผู้ขับขี่และผู้โดยสาร ประมาณร้อยละ 70 เป็นผู้ที่สวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้องโดยคาดสายรัดคาง

ร้อยละ 3.1 ของผู้ขับขี่เป็นแต่ก็อายุต่ำกว่า 15 ปี และในจำนวนนี้มากกว่าครึ่งหนึ่งไม่สวมหมวกนิรภัยหรือสวมอย่างไม่ถูกต้อง

ด้านพฤติกรรมของผู้โดยสารพบว่า ร้อยละ 4.5 ของผู้โดยสารรถจักรยานยนต์มักจะไม่สวมหมวกนิรภัย และในกรณีที่มีการโดยสารมากกว่า 2 คนขึ้นไป ร้อยละ 80 ของผู้โดยสารลำดับที่ 3 และ 4 มักจะไม่สวมหมวกนิรภัยด้วยเช่นกัน

ส่วนการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยในจังหวัดและการและวันหยุดพบว่า ผู้ใช้รถจักรยานยนต์มีพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้องในวันหยุดสูงกว่าวันทำการ คิดเป็นร้อยละ 74.4 และ 70.4 ตามลำดับ

ส่วนผลการปฏิบัติตามวิธีการสวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้องพบว่า เกือบร้อยละ 70 ของทั้งหมดมีระดับการปฏิบัติตามอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเฉลี่ยแล้วของพื้นที่ที่มีการปฏิบัติตามสวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้อง ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 35 แห่ง

ผลการประเมินการสวมหมวกนิรภัยในจังหวัดที่โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ด้วยการสังเกต และแจงนับพฤติกรรมการของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ทั้งผู้ขับขี่และผู้โดยสารทุกคนที่เข้ามาใช้บริการในจังหวัดศึกษา รวม 109,537 ราย โดยจำแนกการนำเสนอเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ผลการจัดอันดับการ

สวมหมวกนิรภัยในพื้นที่โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป และ 2) พฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์และพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยภาพรวม

2.1 ผลการจัดอันดับการสวมหมวกนิรภัยในพื้นที่โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป (เรียงตามลำดับพื้นที่ที่มีสัดส่วนของการปฏิบัติสูงที่สุด)

ผลการแจ้งรับพบพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของผู้ใช้รถจักรยานยนต์จำนวน 10๙,537 รายในพื้นที่ศึกษาทั้ง ๑4 แห่ง ในภาพรวมพบว่า ร้อยละ 78.67 ของทั้งหมดสวมหมวกนิรภัยเมื่อเข้ามาในพื้นที่โรงพยาบาล โดยเป็นพื้นที่ที่สวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้อง (คาดสายรัดคาง) ถึงร้อยละ ๑1.31

เมื่อจำแนกพิจารณาผลการสวมหมวกนิรภัยรายแห่ง ร้อยละ 53.20 (50 แห่ง) มีสัดส่วนของการสวมหมวกนิรภัย ตั้งแต่ร้อยละ 80.02 ถึง ร้อยละ 100.00 โดยโรงพยาบาลที่มีสัดส่วนของการสวมหมวกนิรภัยสูงที่สุดได้แก่ โรงพยาบาลจังหวัดตรัง

ในขณะที่สัดส่วนของการสวมหมวกนิรภัย 30 อันดับแรกนั้น มีสัดส่วนที่สูง ตั้งแต่ร้อยละ ๑0.00 ขึ้นไป โดยในแต่ละอันดับนั้นมีค่าร้อยละที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย

ทั้งนี้ มีเพียงร้อยละ 8.51 เท่านั้น (8 แห่ง) ที่มีร้อยละของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ที่สวมใส่หมวกนิรภัยน้อยกว่าร้อยละ 50 โดยพบว่าพื้นที่ที่มีผู้ใช้รถจักรยานยนต์ที่สวมใส่หมวกนิรภัยน้อยที่สุด มีการสวมหมวกนิรภัยเพียงร้อยละ 24.04 เท่านั้น (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการจัดอันดับการสวมหมวกนิรภัย (เรียงตามลำดับจากสูงที่สุดไปน้อยที่สุด)

อันดับ	ชื่อโรงพยาบาล	การสวมหมวก	สวมถูกต้อง	สวมผิด
1	โรงพยาบาลตรัง จังหวัดตรัง	100.00	100.00	0.00
2	โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	๙๙.๙๐	๙๙.30	0.70
3	โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่	๙๙.87	๙๙.87	0.13
4	โรงพยาบาลนครนายก จังหวัดนครนายก	๙๙.80	๙๙.40	0.60
5	โรงพยาบาลลำพูน จังหวัดลำพูน	๙๙.6๙	๙๙.84	0.16
6	โรงพยาบาลอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี	๙๙.48	๙๙.35	0.65

อันดับ	ชื่อโรงพยาบาล	การสวมหมวก	สวมหน้ากาก	สวมหน้ากาก
7	โรงพยาบาลสมเด็จพระนพคุณเลิศหล้า จังหวัดสมุทรสงคราม	99.15	98.79	1.21
8	โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ จังหวัดปทุมธานี	98.99	97.56	2.44
9	โรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี	98.75	97.92	2.08
10	โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี	98.55	97.20	2.80
11	โรงพยาบาลระยอง จังหวัดระยอง	98.01	98.65	1.35
12	โรงพยาบาลชุมชนเพชรบูรณ์ จังหวัดชุมพร	97.38	100.00	0.00
13	โรงพยาบาลเมืองมะขามเฒ่า จังหวัดมะขามเฒ่า	96.59	99.90	0.10
14	โรงพยาบาลสงขลา จังหวัดสงขลา	94.77	99.89	0.11
15	โรงพยาบาลชลบุรี จังหวัดชลบุรี	94.56	82.97	17.03
16	โรงพยาบาลอุตรธานี จังหวัดอุตรธานี	94.38	99.69	0.31
17	โรงพยาบาลอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	94.18	95.69	4.31
18	โรงพยาบาลตราด จังหวัดตราด	94.08	99.84	0.16
19	โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช จังหวัดลพบุรี	93.50	86.52	13.48
20	โรงพยาบาลสุโขทัย-โลก จังหวัดระยอง	93.04	72.65	27.35
21	โรงพยาบาลกระบี่ จังหวัดกระบี่	92.31	99.32	0.68
22	โรงพยาบาลสมเด็จพระนพคุณเลิศหล้า จังหวัดสระแก้ว	92.30	99.46	0.54
23	โรงพยาบาลบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี	91.96	96.12	3.88
24	โรงพยาบาลสกลนคร จังหวัดสกลนคร	91.62	97.71	2.29
25	โรงพยาบาลเลย จังหวัดเลย	90.83	95.37	4.63
26	โรงพยาบาลชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ	90.75	99.35	0.65
27	โรงพยาบาลราชธานี นครินทร์ จังหวัดนครราชสีมา	90.70	100.00	0.00
28	โรงพยาบาลหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	90.39	90.27	9.73
29	โรงพยาบาลหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู	90.25	99.35	0.65
30	โรงพยาบาลร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด	90.00	93.64	6.36
31	โรงพยาบาลศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ	89.83	100.00	0.00
32	โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี	89.49	92.48	7.52
33	โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์	88.75	99.81	0.19

อันดับ	ชื่อโรงพยาบาล	การสวมหมวก	สวมหน้ากาก	สวมหน้ากาก
34	โรงพยาบาลระนอง จังหวัดระนอง	88.39	100.00	0.00
35	โรงพยาบาลบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์	87.45	90.86	9.14
36	โรงพยาบาลพระนุกษบทยา จังหวัดสระบุรี	87.40	79.95	20.05
37	โรงพยาบาลกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	86.48	86.53	13.47
38	โรงพยาบาลศิรินทรา จังหวัดศิรินทรา	85.59	96.97	3.03
39	โรงพยาบาลสระบุรี จังหวัดสระบุรี	84.72	82.88	17.12
40	โรงพยาบาลกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร	84.64	99.65	0.35
41	โรงพยาบาลลำปาง จังหวัดลำปาง	84.50	100.00	0.00
42	โรงพยาบาลมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร	84.36	97.51	2.49
43	โรงพยาบาลขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	83.96	80.79	19.21
44	โรงพยาบาลสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี	83.62	81.76	18.24
45	โรงพยาบาลชัยนาทนครชัยชาญ จังหวัดชัยนาท	83.09	86.50	13.50
46	โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดอินทร์บุรี	83.07	83.42	16.58
47	โรงพยาบาลอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง	82.29	84.84	15.16
48	โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี	82.04	90.28	9.72
49	โรงพยาบาลนครพนม จังหวัดนครพนม	81.02	95.66	4.34
50	โรงพยาบาลมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม	80.02	98.23	1.77
51	โรงพยาบาลสมเด็จพระรังษิณราช องค์ที่ 17 จังหวัดสุพรรณบุรี	79.64	71.38	28.62
52	โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	79.18	79.81	20.19
53	โรงพยาบาลเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	78.22	84.66	15.34
54	โรงพยาบาลราชบุรี จังหวัดราชบุรี	77.75	86.72	13.28
55	โรงพยาบาลห้วยคาย จังหวัดหนองคาย	77.56	99.40	0.60
56	โรงพยาบาลมหาสารคามศรีราชา จังหวัดศรีราชา	76.39	92.80	7.20
57	โรงพยาบาลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	75.23	60.43	39.57
58	โรงพยาบาลสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์	74.04	83.89	16.11
59	โรงพยาบาลพิบูลย์ จังหวัดพิบูลย์	74.02	79.94	20.06
60	โรงพยาบาลแม่สอด จังหวัดตาก	73.95	100.00	0.00

อันดับ	ชื่อโรงพยาบาล	การสวมหมวก	สวมหน้ากาก	สวมหน้ากาก
61	โรงพยาบาลพุทธชินราชพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก	73.82	99.84	0.16
62	โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต	73.78	76.99	23.01
63	โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์	72.84	100.00	0.00
64	โรงพยาบาลตะกั่วป่า จังหวัดพังงา	71.74	72.00	28.00
65	โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยราชา จังหวัดสุพรรณบุรี	71.72	79.17	20.83
66	โรงพยาบาลพังงา จังหวัดพังงา	70.99	76.13	23.87
67	โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช	70.62	49.15	50.85
68	โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงราย	69.70	99.92	0.08
69	โรงพยาบาลเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี	67.57	68.86	31.14
70	โรงพยาบาลสตูล จังหวัดสตูล	67.22	68.75	31.25
71	โรงพยาบาลสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ	67.20	79.95	20.05
72	โรงพยาบาลยะลา จังหวัดยะลา	66.97	65.53	34.47
73	โรงพยาบาลเบตง จังหวัดยะลา	66.38	76.66	23.34
74	โรงพยาบาลปัตตานี จังหวัดปัตตานี	66.30	80.23	19.77
75	โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า จังหวัดนนทบุรี	63.94	84.19	15.81
76	โรงพยาบาลยโสธร จังหวัดยโสธร	63.42	86.04	13.96
77	โรงพยาบาลพะเยา จังหวัดพะเยา	61.68	100.00	0.00
78	โรงพยาบาลน่าน จังหวัดน่าน	61.54	99.44	0.56
79	โรงพยาบาลนิจิตร จังหวัดนิจิตร	61.00	1	0.00
80	โรงพยาบาลอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์	60.91	98.99	1.01
81	โรงพยาบาลเขียงค้ำ จังหวัดพะเยา	60.58	99.67	0.33
82	โรงพยาบาลแพร่ จังหวัดแพร่	59.06	98.91	1.09
83	โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จังหวัดตาก	58.95	100.00	0.00
84	โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี	57.82	74.74	25.26
85	โรงพยาบาลนครปฐม จังหวัดนครปฐม	57.24	84.19	15.81
86	โรงพยาบาลปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี	56.63	77.53	12.73
87	โรงพยาบาลดู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา	49.50	89.54	10.46

อันดับ	ชื่อโรงพยาบาล	การสวมหมวก	สวมถุง	สวมหน้ากาก
88	โรงพยาบาลสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร	44.62	78.78	21.22
89	โรงพยาบาลบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี	44.21	83.47	16.53
90	โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น	43.81	97.83	2.17
91	โรงพยาบาลมะการักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี	43.02	80.07	19.93
92	โรงพยาบาลศรีสังวร จังหวัดสุโขทัย	37.75	100.00	0.00
93	โรงพยาบาลโพธาราม จังหวัดราชบุรี	32.37	90.76	9.24
94	โรงพยาบาลสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	24.04	99.64	0.36
รวม		78.67	91.31	8.69

จากตารางที่ 4 เมื่อจำแนกระดับการปฏิบัติของการสวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้อง เป็น 5 ระดับตั้งแต่น้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด พบว่าเกือบร้อยละ 70 ของทั้งหมด มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

โดยพื้นที่ที่มีระดับการปฏิบัติการสวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้องมากที่สุด คือ ระดับร้อยละ 80 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 37.2 ของทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ระดับการปฏิบัติดีมาก คือ มากกว่าร้อยละ 60 แต่ไม่เกินร้อยละ 80 คิดเป็นร้อยละ 31.9 ของทั้งหมด และเมื่อพิจารณารายแห่งพบว่า โรงพยาบาลที่มีระดับการปฏิบัติการสวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้องในระดับมากที่สุดมีร้อยละ 37.2 (35 แห่ง) โดยมีร้อยละของการปฏิบัติการสวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้อง ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ตารางที่ 4 ระดับการปฏิบัติ

ระดับการปฏิบัติ	การแปลผล	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
ร้อยละ 0.00-20.00	ปฏิบัติน้อยที่สุด	0	0.0
ร้อยละ 20.01-40.00	ปฏิบัติน้อย	7	7.4
ร้อยละ 40.01-60.00	ปฏิบัติปานกลาง	22	23.4
ร้อยละ 60.01-80.00	ปฏิบัติดีมาก	30	31.9
ร้อยละ 80.01-100.00	ปฏิบัติมากที่สุด	35	37.2
รวม		94	100.0

2.2 พฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์และพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ในพื้นที่โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป

1. พฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์และพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย

ผลการสำรวจพฤติกรรมของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ที่เข้ามาในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งสิ้น 109,573 ราย พบลักษณะการใช้รถจักรยานยนต์ทั้งการขับขี้อยู่โดยลำพัง และขี่ผู้โดยสาร/ผู้ซ้อนท้าย เมื่อจำแนกตามพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์จึงสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มผู้ขับขี้อยู่ ร้อยละ 71.9 (78,750 ราย) และ 2) กลุ่มผู้โดยสาร ร้อยละ 28.1 (30,823 ราย) ตารางที่ 5 เมื่อจำแนกพฤติกรรมรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้ขับขี้อยู่เป็นแต่ก็อายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 3.1 (2,459 ราย) และเป็นประชาชนทั่วไป ร้อยละ 96.9 (76,219 ราย)

การสวมหมวกนิรภัยของกลุ่มผู้ขับขี้อยู่พบว่า ร้อยละ 78.7 (86,199 ราย) เป็นผู้ขับขี้อยู่ที่สวมหมวกนิรภัย อย่างไรก็ตามเมื่อคิดสัดส่วนระหว่างผู้ขับขี้อยู่ที่สวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้องโดยคาดสายรัดคาง กับผู้ขับขี้อยู่ที่สวมหมวกนิรภัยไม่ถูกต้องโดยไม่คาดสายรัดคางนั้น มีร้อยละ 91.3(78,709 ราย) และร้อยละ 8.7 (7,490 ราย) ตามลำดับ (แผนภาพ 3.3)

พฤติกรรมของผู้โดยสาร/ผู้ซ้อนท้ายพบว่า พฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ในกรณีที่ขี่ขี้อยู่โดยผู้โดยสารนั้น มีจำนวนผู้โดยสารสูงที่สุดถึง 3 คน (ไม่นับรวมผู้ขับขี้อยู่)

ด้านพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของกลุ่มผู้โดยสาร ทั้งที่เป็นประชาชนทั่วไปและแต่ก็อายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 55.8 (17,196 ราย) ของผู้โดยสารเป็นผู้โดยสารที่สวมหมวกนิรภัย อย่างไรก็ตามในจำนวนของผู้โดยสารที่สวมหมวกนิรภัยนี้ประมาณร้อยละ 10 เป็นผู้โดยสารที่สวมหมวกนิรภัยไม่ถูกต้อง คือ สวมโดยไม่คาดสายรัดคาง

เมื่อพิจารณาในภาพรวมกล่าวได้ว่า ผู้ใช้รถจักรยานยนต์ทั้งกลุ่มที่ขี่ขี้อยู่และผู้โดยสารประมาณร้อยละ 70 สวมหมวกนิรภัยได้อย่างถูกต้อง กลุ่มที่ไม่สวมหมวก

นักรั้วยมีประมาณร้อยละ 21 ในขณะทีกลุ่มที่สวมหมวกนักรั้วยแต่ไม่คาดสายรัดคาง ซึ่งเป็นการสวมที่ไม่ถูกต้อง มีประมาณร้อยละ 1.5

ด้านตำแหน่งของผู้โดยสารพบว่า ในกรณีที่มีการโดยสารมากกว่า 2 คนขึ้นไป ร้อยละ 80 ของผู้โดยสารลำดับที่ 3 และลำดับที่ 4 มักจะไม่สวมหมวกนักรั้วย

ตารางที่ 5 พฤติกรรมการขับขี่และการสวมหมวกนักรั้วยจำแนกตามกลุ่มอายุ

ลักษณะ พฤติกรรม การขับขี่	ประชาชนทั่วไป (1)				เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี (2)			รวม ทั้งหมด	
	ไม่สวม	สวมถูก*	สวม ผิด**	รวม (1)	ไม่สวม	สวม ถูก*	สวม ผิด**		รวม(2)
ผู้ขับขี่	8,950 (11.4)	62,101 (78.9)	5,240 (6.7)	76,291 (96.9)	802 (1.0)	1,028 (1.3)	629 (0.8)	2,459 (3.1)	78,750 (100.0)
ผู้โดยสาร	8,559 (27.8)	14,310 (46.4)	1,314 (4.3)	24,183 (78.5)	5,063 (16.4)	1,267 (4.1)	310 (1.0)	6,640 (21.5)	30,823 (100.0)
รวม	17,509 (16.0)	76,411 (69.7)	6,554 (6.0)	10,047 (91.7)	5,865 (5.4)	2,295 (2.1)	939 (0.9)	9,099 (8.3)	109,573 (100.0)
ตำแหน่งของผู้โดยสาร									
ลำดับที่ 1	7,698 (27.3)	13,985 (49.7)	1,289 (4.6)	22,972 (81.6)	3,736 (13.3)	1,164 (4.1)	293 (1.0)	5,193 (18.4)	28,165 (100.0)
ลำดับที่ 2	838 (32.0)	317 (12.2)	23 (0.9)	1,178 (45.3)	1,312 (50.4)	100 (3.8)	17 (0.7)	1,429 (54.9)	2,602 (100.0)
ลำดับที่ 3	28 (50.0)	8 (14.3)	2 (3.6)	38 (67.9)	15 (26.8)	3 (5.4)	0 (0.0)	18 (32.1)	56 (100.0)

หมายเหตุ

* สวมถูก หมายถึง สวมหมวกนักรั้วย และคาดสายรัดคาง

** สวมผิด หมายถึง สวมหมวกนักรั้วย แต่ไม่คาดสายรัดคาง

2. พฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยจำแนกตามช่วงเวลาและกลุ่มอายุ

การแจกแจงพฤติกรรมการสวมหมวกของผู้มารับบริการ ตารางที่ 6 พบว่า ร้อยละ 63.7 (69,880 ราย) ของทั้งหมด เป็นผู้ที่ใช้รถจักรยานยนต์ที่เข้ามาในพื้นที่ศึกษาในวันทำการ โดยร้อยละ 68.4 (47,720 ราย) ของกลุ่มนี้เป็นประชาชนทั่วไปที่สวมหมวกนิรภัยถูกต้อง ส่วนกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีสวมหมวกนิรภัยถูกต้อง ร้อยละ 2.1 (1,458 ราย)

ด้านพฤติกรรมของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ในวันหยุด พบว่ากลุ่มประชาชนที่สวมหมวกนิรภัยถูกต้องมีสัดส่วนสูงกว่าวันทำการเล็กน้อย คือ ร้อยละ 72.3 (28,691 ราย) และ 68.3 (47,720 ราย) ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มที่ไม่สวมหมวกนิรภัยนั้น เป็นประชาชนทั่วไป ร้อยละ 14.1 (5,615 ราย) และเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 5.3 (2,119 ราย) และพบกลุ่มที่สวมหมวกนิรภัยแต่ไม่คาดสายรัดคางซึ่งเป็นการสวมที่ไม่ถูกต้องระหว่าง ร้อยละ 0.7-5.4

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในการสวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้องระหว่างวันทำการและวันหยุดพบว่า มีสัดส่วนของการปฏิบัติตามทั้ง 2 กลุ่มในวันหยุดสูงกว่าวันทำการเล็กน้อย คิดเป็น ร้อยละ 74.4 และร้อยละ 70.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 พฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยจี้บนถนนตามช่วงเวลาและกลุ่มอายุ

วัน/ ช่วงเวลา	ประชาชนทั่วไป (1)				เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี (2)				รวม ทั้งหมด
	ไม่สวม	สวมถูก*	สวม ผิด**	รวม (1)	ไม่สวม	สวม ถูก*	สวม ผิด**	รวม (2)	
วันทำการ									
เช้า	6,607	25,789	2,187	34,538	1,928	771	355	3,054	37,637
กลางวัน	2,943	13,005	1,363	17,311	1,020	435	189	1,644	18,955
เย็น	2,348	8,917	860	12,125	798	252	108	1,158	13,283
รวม	11,894 (17.0)	47,720 (68.3)	4,410 (6.3)	64,024 (91.6)	3,746 (5.4)	1,458 (2.1)	652 (0.9)	5,856 (8.4)	69,880 (100.0)
วันหยุด									
เช้า	2,623	12,858	873	16,354	938	370	101	1,409	17,763
กลางวัน	1,448	8,508	644	10,600	575	270	98	943	11,543
เย็น	1,544	7,325	627	9,496	606	197	88	891	10,387
รวม	5,615 (14.1)	28,691 (72.3)	2,144 (5.4)	36,450 (91.8)	2,119 (5.3)	837 (2.1)	287 (0.7)	3,243 (8.2)	39,693 (100.0)
รวม ทั้งหมด	17,509 (16.0)	76,411 (69.7)	6,554 (6.0)	100,474 (91.7)	5,865 (5.4)	2,295 (2.1)	939 (0.9)	9,099 (8.3)	109,573 (100.0)

ส่วนที่ 3 ผลการประเมินการรับรู้นโยบายการสวม หมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มให้ข้อมูลที่เป็นเจ้าหน้าที่และประชาชนผู้มารับบริการในโรงพยาบาล ประมาณครึ่งหนึ่งเป็นหญิงและอีกครึ่งหนึ่งเป็นชาย สำหรับกลุ่มเจ้าหน้าที่ มีอายุเฉลี่ย 36.27 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี กลุ่มประชาชน มีอายุเฉลี่ย 36.62 ปี โดย 1 ใน 4 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาในสัดส่วนที่ไล่ต้งกันมาจนจบ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและปริญญาตรี

การประเมินการรับรู้นโยบายการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ ด้วยใช้แบบสัมภาษณ์ กับกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขประเภทโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปทั่วประเทศ จำนวน 94 แห่ง และกลุ่มประชาชนทั่วไปผู้เข้ามารับบริการของโรงพยาบาล โดยในส่วนของเจ้าหน้าที่นั้น เก็บข้อมูลตามแผนกต่างๆของกระจายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย และกลุ่มประชาชนทั่วไป กระจายตามลักษณะทั่วไปของบุคคล เช่น เพศ อายุ ฯลฯ จำนวน 20 ราย ในแต่ละแห่ง รวมทั้งหมด 1,880 ราย ในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

จากตารางที่ 7 กลุ่มเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูล เป็นหญิงร้อยละ 59.63 (1,121 ราย) มีอายุเฉลี่ยคือ 36.27 ปี อายุต่ำสุด 18 ปี และสูงสุด 66 ปี โดยร้อยละ 49.31 (927 ราย) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้มีผู้จบปริญญาโทและสูงกว่าอีกร้อยละ 1.44 (27 ราย) เท่านี้

เมื่อจำแนกตามกลุ่มงาน ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรระดับปฏิบัติตามส่วนงานต่างๆ โดยร้อยละ 14.89 (280 ราย) เป็นพนักงานบริการช่วยเหลือคนไข้ทั่วไป ร้อยละ 14.15 (266 ราย) เป็นผู้ปฏิบัติที่สังกัดกลุ่มงานศัลยกรรม และบริการคนไข้ และร้อยละ 12.61 (237 ราย) สังกัดฝ่ายประชาสัมพันธ์ บริการข้อมูล เวชระเบียน และธุรการ

ในกลุ่มประชากรของผู้มารับบริการ เป็นเพศหญิงร้อยละ 54.63 (1,027 ราย) มีอายุเฉลี่ยของผู้ตอบ 36.62 ปี อายุต่ำสุด 11 ปี และสูงสุด 74 ปี ตำแหน่งระดับการศึกษา ร้อยละ 27.23 (512 ราย) จบระดับประถมศึกษา ร้อยละ 19.41 (365 ราย) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และร้อยละ 16.17 (304 ราย) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 7 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ	เจ้าหน้าที่		ประชาชน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	759	40.37	853	45.37
หญิง	1,121	59.63	1,027	54.63
รวม	1,880	100.00	1,880	100.00
อายุ				
ต่ำกว่า 15 ปี	0	0.00	13	0.69
16-25 ปี	146	7.77	48	2.55
26-35 ปี	778	41.38	335	17.82
36-45 ปี	569	30.27	492	26.17
46-55 ปี	318	16.91	522	27.77
56-65 ปี	41	2.18	292	15.53
66 ปีขึ้นไป	1	0.05	165	8.78
ไม่ตอบ	27	1.44	13	0.69
รวม	1,880	100.00	1,880	100.00
เจ้าหน้าที่ Min =18, Max = 66, Mean= 36.27				
ประชาชน Min =11, Max = 74, Mean= 36.62				

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ	เจ้าหน้าที่		ประชาชน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา				
ไม่เคยเรียน	0	0.00	14	0.74
ประถมศึกษา	61	3.24	512	27.23
มัธยมศึกษาตอนต้น	181	9.63	262	13.94
มัธยมศึกษาตอนปลาย	339	18.03	365	19.41
อาชีวศึกษา	315	16.76	213	11.33
ปริญญาตรี	927	49.31	304	16.17
ปริญญาโทและสูงกว่า	27	1.44	16	0.85
กำลังเรียน	11	0.59	182	9.68
อื่นๆ	2	0.11	0	0.00
ไม่ตอบ	17	0.90	12	0.64
รวม	1,880	100.00	1,880	100.00
อาชีพของผู้ตอบ (จำแนกตามกลุ่มงาน)				
➢ งานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาล				
กลุ่มงานอุบัติเหตุฉุกเฉิน	119	6.33	-	-
กลุ่มงานอายุรกรรม	99	5.27	-	-
กลุ่มงานศัลยกรรม	24	1.28	-	-
กลุ่มงานกุมารเวชกรรม	28	1.49	-	-
กลุ่มงานโสต สอ นวลิศ	2	0.11	-	-
กลุ่มงานผู้ป่วยนอก	98	5.21	-	-
กลุ่มงานโรคเขตร้อน	6	0.32	-	-
กลุ่มงานวิสัญญีวิทยา	23	1.22	-	-
กลุ่มงานรังสีวิทยา	67	3.56	-	-
กลุ่มงานจิตเวช	39	2.07	-	-
กลุ่มงานสูติ นารีเวช	82	4.36	-	-
กลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู	22	1.17	-	-
กลุ่มงานทันตกรรม	14	0.74	-	-
กลุ่มงานจักษุวิทยา	3	0.16	-	-
กลุ่มงานนิติเวช	8	0.43	-	-
เภสัชกรรม จำหน่าย	93	4.95	-	-

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ	เจ้าหน้าที่		ประชาชน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
➤ ฝ่ายต่างๆ				
ฝ่ายการเงินและบัญชี	63	3.35	-	-
ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ วิเคราะห์นโยบาย เลขานุการ	53	2.82	-	-
ฝ่ายผลิต อาคารสถานที่ แม่บ้าน ช่าง ฯลฯ	164	8.72	-	-
ประชาสัมพันธ์ บริการข้อมูลฯ	237	12.61	-	-
ห้องทดลอง ซ่อมอุปกรณ์ฯ	15	0.80	-	-
ระบบคอมพิวเตอร์	17	0.90	-	-
ศูนย์แปล และบริการคนไข้	266	14.15	-	-
ช่วยเหลือคนไข้ทั่วไป	280	14.89	-	-
งานรักษาความปลอดภัย ยานพาหนะ	52	2.77	-	-
อื่นๆ เช่น ศ.ศ.แม่ข่าย จิตอาสา ฯลฯ	6	0.32	-	-
รวม	1,880	100.00		

3.2 ผลการประเมินการรับรู้นโยบายเกี่ยวกับการรณรงค์ขับปีรถจักรยานยนต์อย่างปลอดภัย การสวมหมวกนิรภัย และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล ส่วนใหญ่รับทราบว่าเป็นปีแห่งการลดอุบัติเหตุร้ายแรง 100 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ประชาชนเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่รับทราบเช่นเดียวกับข้อกล่าวหาที่ว่า พื้นที่โรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข ถูกประกาศเป็นพื้นที่สวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ เจ้าหน้าที่กว่าร้อยละ 90 รับทราบ แต่ประชาชนประมาณ 2 ใน 3 ที่รับทราบ ในส่วนข้อกฎหมายที่ระบุว่า การใส่สวมหมวกนิรภัยเป็นเรื่องผิดกฎหมายนั้น ทั้งเจ้าหน้าที่และประชาชนส่วนใหญ่ รับทราบเป็นอย่างดี แต่สำหรับนโยบายที่กล่าวว่าเป็นปี 2554-2563 เป็นทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนนนั้น ประชาชนมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ไม่รับทราบนโยบายนี้ ในขณะที่เจ้าหน้าที่เอง เกือบครึ่งหนึ่งก็ไม่รับทราบนโยบายข้อนี้

สำหรับมาตรการที่กล่าวหาว่า ผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการลงโทษเจ้าหน้าที่ ถ้าไม่สวมหมวกนิรภัย ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานนั้น พบว่าร้อยละ 63.54 รับทราบนโยบายข้อนี้ แต่อีกร้อยละ 36.46 ไม่รับทราบหรือไม่แน่ใจว่าสามารถตั้งกล่าว

จากตารางที่ 8 แสดงผลการสำรวจการรับรู้นโยบายเกี่ยวกับการรณรงค์ขับขี
รถจักรยานยนต์อย่างปลอดภัย การสวมหมวกนิรภัย และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องของ
พบว่าในภาพรวม กลุ่มเจ้าหน้าที่รับทราบนโยบายเกี่ยวกับการรณรงค์การขับขี
รถจักรยานยนต์อย่างปลอดภัย ในสัดส่วนที่สูงกว่าประชาชนค่อนข้างมาก กล่าวคือ สาร
นโยบาย ที่กล่าวว่า “ปี 2554 เป็นปีแห่งการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์”
เจ้าหน้าที่รับทราบมากถึงร้อยละ 81.66 (1,523 ราย) ในขณะที่ประชาชน รับทราบ
เพียงร้อยละ 53.97 (1,013 ราย) เท่านั้น เช่นเดียวกับ สารนโยบาย ที่กล่าวว่า
“พื้นที่โรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข อนุญาตให้เป็นพื้นที่สวมหมวกนิรภัย
100 เปอร์เซ็นต์” กลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล รับทราบนโยบายนี้
มากถึงร้อยละ 91.78 (1,719 ราย) ในขณะที่ประชาชนรับทราบในสัดส่วนที่น้อยกว่า
คือ ร้อยละ 78.25 (1,468 ราย) เท่านั้น อีกทั้งยังเป็นที่น่าสนใจว่า สารนโยบาย
เกี่ยวกับทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน ที่กล่าวว่า “ปี 2554-2563 เป็น
ทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน” นั้น เป็นนโยบายที่ทั้งกลุ่มเจ้าหน้าที่และกลุ่ม
ประชาชน มีอัตราส่วนของการรับทราบ ค่อนข้างน้อยกว่าสารนโยบายอื่นๆ คือ คิดเป็น
ร้อยละ 68.41 (1,282 ราย) และร้อยละ 46.85 (878 ราย) ตามลำดับ

สำหรับสาระของข้อกฎหมาย ที่ระบุว่า “การไม่ใส่หมวกกันนิรภัยขณะขับขี
หรือซ้อนมอเตอร์ไซด์ เป็นเรื่องผิดกฎหมาย” นั้น เป็นข้อกฎหมายที่รับทราบ
โดยทั่วไปอย่างกว้างขวาง ทั้งกลุ่มเจ้าหน้าที่และประชาชน มากถึงร้อยละ 92-94
รับทราบข้อกฎหมายข้อนี้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสัดส่วนของผู้ที่ยัง
ไม่ทราบ ก็มีอยู่ประมาณร้อยละ 4 ของแต่ละกลุ่ม อีกทั้งยังมีสัดส่วนของผู้ที่ไม่แน่ใจ
อีกประมาณร้อยละ 2-5 เท่านั้นได้ว่า แม้การรับทราบข้อกฎหมาย ว่าการไม่สวมหมวก
นิรภัย ขณะขับขีรถจักรยานยนต์ เป็นเรื่องผิดกฎหมายนั้น เป็นที่รับรู้ของกลุ่มคนโดย
ส่วนใหญ่

เมื่อพิจารณาในกลุ่มเจ้าหน้าที่ ในประเด็นต่อเนื่องจากข้อกฎหมาย คือ
ข้อบังคับที่ว่า “ผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการลงโทษเจ้าหน้าที่ ถ้าไม่สวมหมวก
กันเือก” กลุ่มเจ้าหน้าที่ร้อยละ 63.54 (1,187 ราย) รับทราบเป็นอย่างดี

ตารางที่ 8 การรับรู้นโยบายเกี่ยวกับการสวมหมวกนิรภัย

สาระนโยบาย	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้นโยบาย					
	เจ้าหน้าที่			ประชาชน		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
1. ปี 2554 เป็นปีแห่งการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์	1,523 (81.66)	44 (2.36)	298 (15.98)	1,013 (53.97)	218 (11.61)	646 (34.42)
2. พื้นที่โรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขถูกประกาศเป็นพื้นที่สวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์	1,719 (91.78)	80 (4.27)	74 (3.95)	1,468 (78.25)	139 (7.41)	269 (14.34)
3. ปี 2554-2563 ปีแห่งทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน	1,282 (68.41)	99 (5.28)	493 (26.31)	878 (46.85)	314 (16.76)	682 (36.39)
4. การใส่ใส่หมวกกันน็อคขณะขับขี่/ขี่มอเตอร์ไซด์ผิดกฎหมาย	1,757 (93.86)	77 (4.10)	38 (2.03)	1,734 (92.48)	57 (3.04)	84 (4.48)
5. ผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการลงโทษเจ้าหน้าที่ถ้าไม่สวมหมวกกันน็อค	1,187 (63.54)	194 (10.39)	487 (26.07)	N/A N/A	N/A N/A	N/A N/A

ทั้งกลุ่มเจ้าหน้าที่และประชาชนส่วนใหญ่ (กว่าร้อยละ 95) สังเกตเห็นป้ายสัญลักษณ์สวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ตามสถานที่ต่างๆ ทั้งสองกลุ่ม ในสัดส่วนมากกว่า 2 ใน 3 เล็กน้อย โดยสามารถสังเกตเห็นป้ายสัญลักษณ์นี้ ตามโรงพยาบาลทั่วไป/ สถานพยาบาลทั่วไป, หน่วยงาน/ สถานที่ราชการ และตามริมถนน ริมทางสี่แยก ฯลฯ นอกจากนั้น ประมาณ 1 ใน 4 ของทั้งสองกลุ่ม ยังสังเกตเห็นป้ายสัญลักษณ์นี้ ตามสถานศึกษา และหน่วยงาน/ สถานที่ราชการ อีกด้วย

ด้านการรับทราบนโยบายการสวมหมวกนิรภัย 100% จากตาราง ๑ ที่พิจารณาจากการสังเกตป้ายสัญลักษณ์หมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ พบว่า มากกว่าร้อยละ ๑๕ ของทั้งสองกลุ่มระบุว่าเคยเห็นสัญลักษณ์นี้ โดยกลุ่มเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 79.68 (1,498 ราย) สังเกตเห็นสัญลักษณ์นี้ ตามโรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ร้อยละ 72.93 (1,371 ราย) สังเกตเห็นตามหน่วยงานราชการทั่วไป ร้อยละ 68.19 (1,282 ราย) สังเกตเห็นตามริมถนน/ริมทาง สี่แยกต่างๆ สำหรับในกลุ่มประชาชนระบุว่า สังเกตเห็นสัญลักษณ์/ป้ายตามท้องถนน/ริมทาง สี่แยก ในสัดส่วนที่มากกว่าสถานที่อื่นๆ คือร้อยละ 70.53 (1,326 ราย) รองลงมา คือ สังเกตเห็นตามหน่วยงานราชการทั่วไป ใกล้เคียงกับโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ ๑ การรับทราบนโยบายจากการสังเกตป้ายสัญลักษณ์

การรับทราบนโยบาย จากการสังเกตป้ายสัญลักษณ์ สวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์		เจ้าหน้าที่		ประชาชน	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สัญลักษณ์ในการรณรงค์สวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์					
เคยเห็นป้ายสัญลักษณ์		1,787	95.05	1,794	95.43
ไม่เคยเห็นป้ายสัญลักษณ์		72	3.83	76	4.04
ไม่ตอบ		21	1.12	10	0.53
รวม		1,880	100.00	1,880	100.00
สถานที่ที่เห็นสัญลักษณ์การรณรงค์สวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)					
โรงพยาบาลทั่วไป/ สถานพยาบาลทั่วไป		1,498	79.68	1,219	64.84
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)		476	25.32	390	20.74
หน่วยงาน/ สถานที่ราชการ		1,371	72.93	1,230	65.43
หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ		302	16.06	346	18.40
สถานศึกษา		593	31.54	595	31.65
ริมถนน/ริมทาง/ สี่แยก		1,282	68.19	1,326	70.53
อื่นๆ		21	1.12	30	1.60

3.3 ผลการประเมินระดับการปฏิบัติตามนโยบายสวมหมวกนิรภัยของเจ้าหน้าที่ และระดับการรณรงค์ของหน่วยงาน

จากการประเมินพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของตนเองและเพื่อนร่วมงาน พบว่าเจ้าหน้าที่เกือบครึ่งหนึ่งประเมินตนเองและเพื่อนร่วมงานว่า มีพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยในระดับมาก และ 1 ใน 4 ประเมินในระดับมากที่สุด ส่วนในเรื่องของการรณรงค์ของหน่วยงานตนเองนั้น ประมาณเกือบครึ่งหนึ่งประเมินว่า หน่วยงานมีการรณรงค์ในระดับมาก

จากตารางที่ 10 เมื่อพิจารณาดูการประเมินตนเองและเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามการสวมหมวกนิรภัยขณะใช้รถจักรยานยนต์ ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ร้อยละ 45.32 (852 ราย) ระบุว่า ตนเองและเพื่อนร่วมงาน ปฏิบัติตามกฎหมายของการจับที่ปลอดภัย และสวมหมวกนิรภัยในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.93 และเจ้าหน้าที่ร้อยละ 43.67 (821 ราย) ประเมินว่า หน่วยงานมีการรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่และประชาชน สวมหมวกนิรภัย ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.84

ตารางที่ 10 การประเมินตนเองและเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่

ลักษณะการประเมิน	ระดับความคิดเห็น *					ไม่ ตอบ	ไม่ทำ เลย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
การสวมหมวกนิรภัยของ ตนเองและเพื่อนร่วมงาน	34 (1.81)	50 (2.66)	405 (21.54)	852 (45.32)	483 (25.69)	32 (1.70)	24 (1.28)
Mean 3.93 Std. Deviation 0.87							
การรณรงค์ของหน่วยงาน	29 (1.54)	113 (6.01)	418 (22.23)	821 (43.67)	441 (23.46)	15 (0.80)	43 (2.29)
Mean 3.84 Std. Deviation 0.92							

* การแปลผล: 4.50-5.00=มากที่สุด 3.50-4.49=มาก 2.50-3.49 =ปานกลาง
1.50-2.49=น้อย 1.00-1.49=น้อยที่สุด

โรงพยาบาล ใช้ช่องทางในการรณรงค์การสวมหมวกนิรภัยหลากหลายช่องทาง โดยวิธีการที่เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่า หน่วยงานได้ใช้ ก็คือ ป้ายรณรงค์ และ 2 ใน 3 ของกลุ่มเจ้าหน้าที่ เห็นว่าโรงพยาบาลใช้เสียงตามสายของโรงพยาบาลในการรณรงค์ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงการรับทราบของประชาชนนั้น กล่าวอย่างสอดคล้องคือไปในพื้นที่ทางเดียวกันว่า ได้รับทราบจากป้ายรณรงค์มากที่สุด และเกือบครึ่งหนึ่งของการรณรงค์ด้วยวิธีการเสียงตามสายของโรงพยาบาล สามารถเข้าถึงประชาชนผู้มารับบริการได้ประมาณครึ่งหนึ่ง

ตารางที่ 11 แสดงผลการสำรวจ วิธีการรณรงค์สวมหมวกนิรภัย ภายในองค์กร โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรเองมองว่า วิธีการที่หน่วยงานใช้ 3 วิธีการหลัก เพื่อรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่และประชาชนสวมหมวกนิรภัยขณะขับขีรถจักรยานยนต์ วิธีการในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ การใช้ป้ายรณรงค์ คิดเป็นร้อยละ 78.35 (1,473 ราย) รองลงมาคือ ร้อยละ 64.89 (1,220 ราย) ใช้เสียงตามสายภายในโรงพยาบาลในการกระจายข้อมูลข่าวสาร ในส่วนของการใช้แผ่นพับ ใบปลิว อีกร้อยละ 31.33 (589 ราย) ส่วนบอร์ดนิเทศการ จดหมายเวียนภายในโรงพยาบาล และการสื่อจากสื่อบุคคลหรือการประชุม อยู่ในสัดส่วนร้อยละ 27.18 (511 ราย) ร้อยละ 26.97 (507 ราย) และร้อยละ 21.44 (40 ราย) ตามลำดับ

นอกจากนี้ อีกร้อยละ 1.33 (25 ราย) คือการรณรงค์ด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การกำหนดวันรณรงค์สวมหมวกนิรภัย การเดินรณรงค์ ขบวนรณรงค์ การจัดทำสติ๊กเกอร์ การกำหนดมาตรการเข้มงวด ไม่ให้ผู้ไม่สวมหมวกนิรภัยขับขีรถจักรยานยนต์เข้ามาในเขตโรงพยาบาล เป็นต้น

ตารางที่ 11 วิธีการรณรงค์การสวมหมวกนิรภัยภายในองค์กร

วิธีการรณรงค์ภายในองค์กร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	เจ้าหน้าที่		ประชาชน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แผ่นพับ ใบปลิว	589	31.33	344	18.30
จดหมายเวียนภายในโรงพยาบาล	507	26.97	N/A	N/A
เสียงตามสายภายในโรงพยาบาล	1,220	64.89	638	33.94
บอร์ดนิทรรศการ	511	27.18	368	19.57
การประชุม ลือบุคคล	403	21.44	278	14.79
ป้ายรณรงค์	1,473	78.35	1,499	79.73
ตัวอักษรไฟแบบวิ่ง	74	3.94	39	2.07
วิธีอื่นๆ	25	1.33	11	0.59

ส่วนที่ 4 แนวทางปฏิบัติที่ดีขององค์กรในการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์

องค์กรที่มีแนวทางปฏิบัติที่ดีในการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1) โรงพยาบาลตອງ จังหวัดตອງ 2) โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา และ 3) โรงพยาบาลนครนายก จังหวัดนครนายก ซึ่งพบแนวปฏิบัติที่ดีในการรณรงค์ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดปฏิบัติตามเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบายความปลอดภัยทางถนน รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชนผู้มารับบริการให้เกิดความตระหนักในพฤติกรรมการขับขี่ที่ปลอดภัย ทั้งนี้ ได้จำแนกประเด็นในการนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีขององค์กรเป็น ส่วน 4 ประเด็น คือ 1) กิจกรรมที่ได้ดำเนินการในการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย 2) สิ่งที่ได้ทำเป็นอย่างไรในการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย 3) ปัญหาอุปสรรค และ 4) ข้อเสนอแนะ

4.1 กิจกรรมที่ได้ดำเนินการในการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย

การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่และผู้มารับบริการในพื้นที่ของโรงพยาบาลสวมหมวกนิรภัยนั้น กล่าวได้ว่า โรงพยาบาลทั้ง 3 แห่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินการดังนี้

โรงพยาบาลจังหวัดตອງ: การส่งเสริมรณรงค์การสวมหมวกนิรภัยในกลุ่มเจ้าหน้าที่ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา

การดำเนินการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมกรรมการขับขี่ที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกโรงพยาบาล มีกลุ่มงานสุศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งได้ดำเนินการกิจกรรมนี้มาตั้งแต่ปี 2549 กิจกรรมที่ได้ดำเนินการคือ การส่งเสริมรณรงค์การสวมหมวกนิรภัย และคาดเข็มขัดนิรภัยของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลตອງ และการรณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุจักรยานยนต์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดตອງ

ทั้งนี้ การตีพิมพ์กิจกรรมภายในพื้นที่โรงพยาบาล ในลักษณะของกิจกรรม
ส่งเสริมความยุติธรรมการสวมหมวกนิรภัยและการคาดเข็มขัดนิรภัยที่ได้ตีพิมพ์ในช่วง
ปี 2549-2550 นั้น ได้ทำการสุ่มตรวจ ใน 3 จุดที่สุ่มคือ ประตูทางเข้าหน้า
โรงพยาบาล ประตูทางออกหน้าตึกอุบัติเหตุ และ ประตูทางเข้า-ออก ตึกหลัง
โรงพยาบาล โดยมีกรจำแนกเป็นเหตุการณ์ของคนขับที่รถจักรยานยนต์/คนซ้อนท้าย
และคนขับ/คนนั่งข้าง รวมทั้งได้มีการจัดทำประกาศโรงพยาบาลต้ง เรื่อง การปฏิบัติ
เกี่ยวกับการสวมหมวกนิรภัย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการสวมหมวกนิรภัยสำหรับเจ้าหน้าที่
โรงพยาบาลต้ง โดยในส่วนของสาระที่เกี่ยวข้องกับการสวมหมวกนิรภัยได้ระบุว่า
เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลต้งทุกท่านที่ขับขี่รถจักรยานยนต์จะต้องสวมหมวกนิรภัย หาก
เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลต้งท่านใดไม่สวมหมวกนิรภัย จะไม่อนุญาตให้ขับขี่
รถจักรยานยนต์ เข้า-ออก โรงพยาบาล และจะให้ยามจัดซื้อและทะเบียนรถรายงาต่อ
ผู้อำนวยการเพื่อลงโทษทางวินัยต่อไป ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 21 กันยายน 2550 เป็นต้น
ไป

ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ โรงพยาบาลจังหวัดต้ง โดยกลุ่มงานสุขศึกษา ยังได้
มีการตีพิมพ์กิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมกับกลุ่มเป้าหมายนอกโรงพยาบาล เพื่อจัดการ
ปัญหาด้านอุบัติเหตุจราจร ได้มีการส่งข่าวประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่จะเดินทางเข้ามา
รับบริการรับทราบถึงนโยบายการสวมหมวกนิรภัยทั้งผู้ขับขี่และผู้โดยสาร

*“โรงพยาบาลได้ประกาศผ่านเสียงตามสาย และส่งข่าวประชาสัมพันธ์
ไปทางสถานีวิทยุภายในจังหวัด เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบ
นโยบายและมาตรการ ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่และผู้รับบริการในพื้นที่
โรงพยาบาลที่ใช้รถจักรยานยนต์ต้องสวมหมวกนิรภัยทุกคนเมื่อผ่านเข้าออก
โรงพยาบาล”*

(เจ้าหน้าที่กลุ่มงานสุขศึกษา โรงพยาบาลต้ง)

การจัดทำ โครงการรณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุจราจรจักรยานยนต์ในแง่เรียนระดับ
มัธยมศึกษา จังหวัดต้งปี 2550 ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ
จำนวน 5 โรงเรียน ักเรียนที่เข้าร่วมโครงการรวม 475 คน โดยมีกรมอบหมายให้

ความรู้และประเพณีความรู้ที่นักเรียนได้รับ พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการขับขีที่ปลอดภัยตั้งแต่ร้อยละ 98 ขึ้นไปในทุกประเด็น อีกทั้งได้มีการติดตามผลโครงการหลังจากเสร็จสิ้นโครงการไปแล้วระยะหนึ่ง โดยได้ติดตามพิจารณานักเรียนที่ประสบอุบัติเหตุในจังหวัดขอนแก่น-มกราคม-พฤษภาคม 2551 พบว่ามีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้นที่ประสบอุบัติเหตุในลักษณะของการลื่นล้ม การชนล้อตัวและการชนกัน แต่ไม่มีการเรียนบรรยายใ้รับความบาดเจ็บที่รุนแรง นอกจากนี้ทางโรงพยาบาลยังได้ส่งบุคลากรแพทย์มาช่วยเหลือเอกสารแก่แพทย์ และไปสเตอร์ให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 5 แห่ง และให้ความรู้แก่นักเรียนหน้าแถวก่อนเข้าเรียนอีกด้วย

โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา: การประชาสัมพันธ์รณรงค์ส่งเสริมผ่านสื่อวิทยุ และการกระตุ้นให้ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับ “หมวกนิรภัยเด็ก”

โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทราได้ดำเนินการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการขับขีที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกโรงพยาบาลด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ ป้ายรณรงค์ เอกสารแผ่นพับ การออกอากาศทางสถานีวิทยุ และการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของเจ้าหน้าที่ ผู้ป่วยและญาติ โดยกลุ่มงานที่รับผิดชอบคือ กลุ่มงานสุขภาพ ด้านการจัดกิจกรรม การรณรงค์และส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัยซึ่งได้จัดทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่องจนตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ภายใต้ “โครงการสร้างเสริมสุขภาพตามปฎิทินสาธารณสุข ประจำปี...” ซึ่งจะให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมในช่วงก่อนเข้าสู่เทศกาลสำคัญ ได้แก่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลเข้าพรรษา และเทศกาลปีใหม่

นอกจากการรณรงค์ส่งเสริมให้มีการสวมหมวกนิรภัยในกลุ่มเจ้าหน้าที่และผู้รับบริการ ยังได้ให้ความสำคัญกับ “การสวมหมวกนิรภัยในเด็ก” โดยกระตุ้นให้ผู้ปกครองทั้งที่เป็นเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลและประชาชนทั่วไปให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของเด็กที่เป็นผู้โดยสารในรถจักรยานยนต์ โดยจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการขับขีที่ปลอดภัย และขอความร่วมมือจากบริษัทผู้ผลิตหมวกนิรภัยให้จำหน่ายหมวกนิรภัยทั้งสำหรับเด็กและผู้ใหญ่และเด็กมาจำหน่ายในราคาย่อมเยา ซึ่งสามารถจำหน่ายหมดภายในเวลาอันรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ระบว่ากิจกรรมที่ผ่านมามีผลว่าเจ้าหน้าที่และผู้มารับบริการให้ความสำคัญในการซื้อหมวกนิรภัยเพื่อสวมใส่ทั้งสำหรับ

ตนเองและบุตรหลานอย่างมาก อีกทั้งทางโรงพยาบาลยังได้สร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยจัดให้มีการเล่นเกม การตอบคำถามชิงรางวัล โดยผู้ที่ตอบคำถามได้ถูกต้องจะได้รับหมวกนิรภัยเป็นที่ระลึก ซึ่งกล่าวได้ว่ากิจกรรมดังกล่าวนี้ สร้างความสนใจ กระตุ้นให้ทั้งเจ้าหน้าที่และประชาชนทั่วไปให้เกิดความตระหนักในความสำคัญ ของหมวกนิรภัยเด็กเพิ่มมากขึ้น

ส่วน การแจ้งฉบับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของเจ้าหน้าที่ ในปี 2551 โรงพยาบาลได้แจ้งฉบับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของเจ้าหน้าที่บริเวณทางเข้าลานจอดรถสำหรับเจ้าหน้าที่พบว่า ร้อยละ 80 ของเจ้าหน้าที่สวมหมวกนิรภัย

การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุ โรงพยาบาลเมืองนะเชิงเทร่าได้ใช้ช่องทางสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการ ขับขี่ที่ปลอดภัย และข้อมูลด้านพฤติกรรมการขับขี่อื่นๆ โดยการเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อวิทยุนี้ มีทั้งลักษณะของการแจ้งผู้ดำเนินรายการเอง และการส่งข้อมูลให้ผู้ดำเนินรายการ ของแต่ละสถานีช่วยประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้ดำเนินการผ่านสถานีวิทยุหลายแห่ง เช่น ช่วง Healthy hours คลื่น 92.15 MHz Police Radio ออกอากาศทุกวันพุธเวลา 11.00-12.00 น. ซึ่งเป็นรายการเกี่ยวกับสุขภาพ พฤติกรรมการขับขี่ที่ปลอดภัย ประเด็นด้านสุขภาพที่เปราะบางเสี่ยงในชั่วโมงเวลานั้น รวมทั้งข้อมูลสำคัญอื่นๆตามนโยบายของกระทรวงฯ โดยรายการดังกล่าวได้มีการเปิดสายให้ประชาชนโทรเข้ามาสอบถามเรื่องสุขภาพอีกด้วย

การรณรงค์การสวมหมวกนิรภัยในกลุ่มวัยรุ่น โดยเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ได้สอดแทรกประเด็นการสวมหมวกนิรภัยและพฤติกรรมการขับขี่ที่ปลอดภัยเข้าไปในคลินิกวัยรุ่น รวมทั้งการรณรงค์ให้ความรู้กับเยาวชนในสถานศึกษาทั้งสายสามัญและอาชีวศึกษา เพื่อให้เกิดความตระหนักและให้ความสำคัญกับการสวมหมวกนิรภัย

โรงพยาบาลนครนายก: การรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัยภายในองค์กร และโครงการภายในดวงใจ เพื่อจัดระเบียบพื้นที่จอดรถ

การรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัยของโรงพยาบาลนครนายก เมื่อได้รับนโยบายจากกระทรวงฯ ได้นำเรื่องเข้าสู่ที่ประชุม และส่งต่อให้ทุกหน่วยงานในโรงพยาบาลรับทราบและปฏิบัติ ซึ่งเป็นกรรณรงค์ส่งเสริมในกลุ่มของเจ้าหน้าที่เป็น

หลัก ได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายในโรงพยาบาล รวมทั้งได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย(ยาม)บริเวณหน้าประตูสังเกตการสวมหมวกของผู้ที่ผ่านเข้ามาในโรงพยาบาล ทั้งนี้ทางโรงพยาบาลได้ให้ความสำคัญกับการจัดระเบียบพื้นที่จอดรถภายใน โดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยปฏิบัติงานและสื่อสารกับผู้มารับบริการด้วยไมตรีจิต เน้นสร้างความประทับใจ ความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของโรงพยาบาลและผู้มารับบริการ

4.2 สิ่งที่ได้เป็นอย่างไรในการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย

ในประเด็นนี้พบว่า โรงพยาบาลทุกแห่งได้ดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์อย่างเต็มที่ และจากการสังเกตโดยกลุ่มงานที่รับผิดชอบกล่าวว่า การรณรงค์ส่งเสริมภายในโรงพยาบาลสามารถสร้างความตระหนักให้กับเจ้าหน้าที่ที่ขับที่รถจักรยานยนต์ให้สวมหมวกนิรภัยได้ในสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้น

ด้านกิจกรรม/แนวทางการรณรงค์ที่น่าสนใจ *โรงพยาบาลตรังและโรงพยาบาลเมืองนะเซิงเทรา โดยกรณีโรงพยาบาลตรัง ได้มอบหมายให้ยามจดบันทึกชื่อของเจ้าหน้าที่ที่ไม่สวมหมวกนิรภัยเพื่อรายงานให้หัวหน้างานทราบและตักเตือน* ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยให้สามารถเข้าถึงและโน้มน้าวให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้เป็นรายบุคคล *กรณีโรงพยาบาลเมืองนะเซิงเทรา* ในกลุ่มการพยาบาลได้มีการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่พยาบาลปฏิบัติตามนโยบายการสวมหมวกนิรภัย 100 เปอร์เซ็นต์ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชนทั่วไป โดยไม่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่พยาบาลที่ไม่สวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้องขับที่รถจักรยานยนต์ออกจากโรงพยาบาล

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะในช่วงเวลาที่ผ่านมามีโรงพยาบาลทั้ง 3 แห่งได้สังเกตว่าการสวมใส่หมวกนิรภัยของผู้ผ่านเข้าออกพื้นที่โรงพยาบาลทั้งในกลุ่มเจ้าหน้าที่ และผู้มารับบริการจะเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเพราะการรณรงค์ส่งเสริมภายในองค์กร และรวมถึงการรณรงค์ส่งเสริมในกลุ่มเป้าหมายเฉพาะภายนอก ผ่านกิจกรรม สื่อรูปแบบต่างๆ จนเป็นผลให้เกิดความตระหนักในการสวมใส่หมวกนิรภัยเพิ่มสูงขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่งโรงพยาบาลทุกแห่งได้ยอมรับว่า อัตราการสวมใส่หมวกนิรภัยที่เพิ่มสูงขึ้นนี้เป็นผลจากการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งในระยะหลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ได้จัดการตั้งตำหนั/จุดตรวจที่เข้มงวดมากขึ้น ทำให้ประชาชนทั่วไปสวมใส่หมวกนิรภัยเพิ่มขึ้นนั่นเอง

“ที่นี้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้มแข็งในการกวดขันเรื่องการสวมหมวกนิรภัย ซึ่งสามารถช่วยให้ประชาชนไม่กล้าฝ่าฝืน โดยในขณะที่ยอดขายก็เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากนี้ก็ยังพบว่ายังสวมบ้างไม่สวมบ้าง”

(เจ้าหน้าที่กลุ่มงานสุขศึกษา โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา)

4.3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ด้านปัญหาอุปสรรคในการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัยในพื้นที่กระทรวงสาธารณสุข จำแนกปัญหาตามกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กลุ่มเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล แม้ในภาพรวมแล้วผลการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัยภายในองค์กรจะสร้างความตระหนักในการมีพฤติกรรมการขับขี่ที่ปลอดภัยในกลุ่มเจ้าหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้นอย่างสังเกตเห็นได้ชัดเจน แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ไม่ปฏิบัติตามในการขับขี่รถจักรยานยนต์ให้ถูกต้อง ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการรณรงค์ตามนโยบายนี้ได้กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ที่ไม่ยอมสวมใส่หมวกนิรภัยมักจะเป็นเจ้าหน้าที่กลุ่มเดิมที่ไม่มีความตระหนัก และถึงแม้ว่าในโรงพยาบาลบางแห่งจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทำการตักเตือนผู้ที่ไม่สวมใส่หมวกนิรภัย แต่ในความเป็นจริงแล้วเจ้าหน้าที่มักจะไม่ใส่ใจตักเตือน จึงต้องใช้วิธีการจับปรับทั้งซื้อและรายงานให้ผู้อำนวยการทราบ

“โรงพยาบาลได้มอบหมายให้ ยามทำหน้าที่ตักเตือนเจ้าหน้าที่และประชาชนในที่นี้ใส่หมวกนิรภัย แต่ยังไม่ค่อยเข้มแข็ง เพราะเจ้าหน้าที่มักจะไม่ฟังยาม ไม่สนใจสิ่งที่ยามตักเตือน จึงต้องใช้วิธีจับปรับ และรายงานผู้อำนวยการ ซึ่งทางเราก็มายามหาวิธีในการรณรงค์ให้การรณรงค์ให้สวมหมวกนิรภัยประสบความสำเร็จมากขึ้น”

(เจ้าหน้าที่กลุ่มงานสุขศึกษา โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา)

กลุ่มประชาชนทั่วไป ยังมีจำนวนมากที่ไม่สวมใส่หมวกนิรภัยโดยเฉพาะผู้โดยสาร บางกรณีที่ผู้โดยสารที่เห็นว่าโรงพยาบาลมีความเข้มงวดในการดำเนินการตามนโยบายนี้ โดยจะมียามคอยสกัดกั้น รวมทั้งมีป้ายรณรงค์ติดตั้งบริเวณหน้าโรงพยาบาล และบริเวณประตูทางเข้าออก ผู้โดยสารที่ไม่สวมใส่หมวกนิรภัยจะลงจากรถจักรยานยนต์ก่อนประตูทางเข้าและเดินเข้าเข้ามาในโรงพยาบาล กรณีนี้จึงไม่อาจถือได้ว่าไม่ปฏิบัติตามนโยบายการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัยฯ หรือบางกรณีผู้มารับบริการมักกล่าวอ้างถึงเหตุผล ความจำเป็น เหตุฉุกเฉินที่ไม่สวมหมวกนิรภัย ดังนั้นในทางปฏิบัติแล้ว ยามยังคงต้องอนุญาตให้ทั้งเจ้าหน้าที่และผู้มารับบริการผ่านเข้าออกพื้นที่โรงพยาบาลแม้ว่าจะไม่สวมหมวกนิรภัยก็ตาม

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และมาตรการ/การดำเนินงานตามนโยบายยั้ง ภายในและภายนอกพื้นที่โรงพยาบาล

5.1 ข้อเสนอแนะด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์

เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลและประชาชนผู้มารับบริการ มีความเห็นสอดคล้องกัน ในประเด็นเกี่ยวกับวิธีการเลือกใช้สื่อในการรณรงค์การสวมหมวกนิรภัยที่เหมาะสม โดยส่วนใหญ่ มองว่า สื่อโทรทัศน์และป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ เป็นสื่อที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการรณรงค์ นอกจากนั้น 1 ใน 3 ของทั้งสองกลุ่ม มีความเห็นว่า ป้ายโฆษณาติดรถมอเตอร์ไซด์ ป้ายโฆษณาสลับภาพได้ และวิทยุ ก็เป็นสื่อที่ควรเลือกใช้

จากตารางที่ 11 ผลการสำรวจความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มเจ้าหน้าที่และประชาชน ต่อวิธีการรณรงค์ที่คาดว่าจะได้ผล พบว่า เกือบร้อยละ 80 ของทั้งสองกลุ่มระบุว่า โทรทัศน์ เป็นสื่อรณรงค์การสวมหมวกนิรภัยที่ควรใช้มากที่สุด รองลงมาในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณร้อยละ 76 เสนอให้ใช้ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ในการรณรงค์ นอกจากนั้น 33 ราย เห็นว่า ควรใช้สื่อประเภทอื่นๆ ในการรณรงค์ เช่น การจัดการอบรม การเดินรณรงค์ รถโฆษณา การแนะนำผู้อื่นต่อๆ กันไป การเสนอแนะโดยผู้นำชุมชน เป็นต้น

นอกจากนั้น ยังได้เสนอแนะวิธีการอื่นๆ เพื่อให้เกิดลักษณะพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยอย่างกว้างขวางมากขึ้น คือ ควรเริ่มจากการรณรงค์ ปลูกฝังจิตสำนึกในกลุ่มเด็กและเยาวชน การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด การรณรงค์นโยบายบังคับผู้ปฏิบัติอย่างเข้มงวด หน่วยงานกำกับติดตามประเมินผลการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในสังกัดอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

ตารางที่ 11 วิธีการรณรงค์การสวมหมวกนิรภัยที่เหมาะสม

วิธีการรณรงค์การสวมหมวกนิรภัยที่เหมาะสม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	เจ้าหน้าที่		ประชาชน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่	1,430	76.06	1,423	75.69
ป้ายโฆษณาติดตั้งแฉล	616	32.77	635	33.78
ป้ายโฆษณาสลับภาพได้	598	31.81	461	24.52
หนังสือพิมพ์	645	34.31	534	28.40
โทรทัศน์	1,491	79.31	1,436	76.38
วิทยุ	721	38.35	653	34.73
อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก	476	25.32	366	19.47
วารสาร นิตยสาร	263	13.99	239	12.71
แผ่นพับ ใบปลิว	426	22.66	173	9.20
อื่นๆ	27	1.44	16	0.85

**5.2 ข้อเสนอนะตํานมาตรการ/การดําเนินตามนโยบายทั้งภายในและภายนอกพื้นที่
โรงพยาบาล**

ดํานข้อเสนอนะตํานการรณรงค์ส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัย และพฤติกรรมการขับขีที่ปลอดภัยนั้น สามารถจำแนกได้เป็น 3 ส่วนคือ ข้อเสนอนะตํานมาตรการในการดําเนินตามนโยบายภายในพื้นที่โรงพยาบาล และข้อเสนอนะตํานการดําเนินการภายนอก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสําคัญมีความเห็นใจที่ศทางเดียวกันว่า การรณรงค์ส่งเสริมภายใน การรณรงค์ภายนอกและการบังคับใช้กฎหมายนั้นเป็นเงื่อนไขความสำเร็จในการสวมใส่หมวกนิรภัยของเจ้าหน้าที่และประชาชนทั่วไป โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี

ข้อเสนอนะตํานการดําเนินการภายในโรงพยาบาล

- การดําเนินการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารดํานความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนอย่างตํานเอง เพื่อให้ทั้งเจ้าหน้าที่เกิดความตระหนัก

- การสร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้ประกอบการในเรื่องของหมวกนิรภัยเด็ก เพื่อให้เด็กที่โดยสารรถจักรยานยนต์มีความปลอดภัยมากขึ้น

- การรณรงค์การลงโทษเจ้าหน้าที่ที่ไม่ปฏิบัติตามนโยบาย และการให้รางวัลกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติตามได้ถูกต้อง ทั้งนี้อาจจัดทำในรูปแบบของการ “ฟ้องด้วยภาพ” โดยการถ่ายภาพเจ้าหน้าที่ที่ไม่ปฏิบัติตามไปติดที่บอร์ดของส่วนงานต่างๆ เป็นต้น ในขณะที่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติตามได้ดีแล้วก็ควรมีการให้รางวัลเพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ และเป็นแรงจูงใจให้ผู้ที่ยังไม่ปฏิบัติตามได้ปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการภายนอกโรงพยาบาล

- โรงพยาบาลควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านช่องทางของสถานีวิทยุ ทั้งนี้เนื้อหาสาระที่สื่อสารไปยังประชาชนนั้นควรเป็นเรื่องของผลกระทบและความรุนแรงของการบาดเจ็บเนื่องจากไม่สวมใส่หมวกนิรภัย/การบดเล่าประสพการณ์ เป็นต้น

- โรงพยาบาลควรมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมด้านพฤติกรรมการขับขี่ที่ปลอดภัย และพฤติกรรมการขับขี่ของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งเด็กเยาวชนในสถานศึกษา และประชาชนทั่วไปให้มากขึ้น

- การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด การปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็งของเจ้าหน้าที่ตำรวจทำให้ประชาชนให้ความสำคัญกับการสวมใส่หมวกนิรภัยเพิ่มขึ้น

คณะวิจัย

อาจารย์อาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา
ดร. พิณใจ ลาภธนาภรณ์
นางสาวกัญญาชญ์ จงสุขไกล

นางสาวอภิษฎา คุณาพรธรรม
นายบรรณฤทธิ์ ตุนเทกิจ
นางสาวบั้งทิศา จักรประเสริฐ

ที่ปรึกษาโครงการ
ที่ปรึกษาโครงการ
หัวหน้าโครงการ/นักวิจัย
(โทร. 02-218-7372)
kingupdate@yahoo.com

นักวิจัย
นักวิจัยด้านสถิติและประมวลผลข้อมูล
เลขานุการโครงการ